

Lliurament Premis Baldiri i Reixac

Palau de la Generalitat

Maig 2016

Molt Honorable President,
Honorable Consellera i patrona de la UOC,
Sr. President de la Fundació Carulla,
Sr. Comissari de l'Any Llull,
Sr. Secretari del jurat,
Família Carulla
Autoritats,
Senyores i Senyors,

Com ens ha recordat el professor Santanach, comissari de l'Any Llull, l'il·lustre i savi mallorquí també va tenir la pedagogia entre les seves preocupacions i prioritats, especialment en Blanquerna, tal com ho ha explicat el prof. Santanach.

Quan Ramon Llull creà la seva Ars Magna, tant important era per ell el seu disseny com la seva difusió. I per tal de difondre'l, no va dubtar en recórrer mar i terra cercant aliances entre reis, papes, savis i universitats.

«Salvant les distàncies, passa el mateix amb les bones pràctiques educatives: si queden recloses en una aula, un cicle o una escola; es malmet bona part del seu potencial transformador.»

No hi ha pitjor sensació, per un pedagog o per un investigador, que sentir-se un nàufrag, solitari i aïllat. Perquè de res serveix crear, si no es pot compartir; de res serveix innovar, si no hi ha dialèctica. Amb aquesta voluntat ha nascut Escola Nova 21. Rere aquest programa, hi ha tres institucions -el Centre UNESCO de Catalunya, la Fundació Jaume Bofill i la UOC- (amb el suport de la Fundació La Caixa), conjurades per generar una onada de canvi, junt amb un grup d'escoles que ja hi estan treballant, que ajudi a transformar el sistema educatiu català, "¿Com es fa això?", ¿us deveu preguntar?

Doncs posant en pràctica el coneixement existent sobre com aprenem els humans, i identificant i promocionant els enfocaments i metodologies que funcionen i que s'orienten cap un marc d'escola avançada, ja no centrat en la transmissió de coneixements disciplinaris, sinó en l'aprenentatge i en el desenvolupament de competències per a la vida.

En el cas de la UOC, el nostre paper es resumeix en un verb: catalitzar. Catalitzar tant en el sentit químic, que permet modificar "la velocitat d'una reacció", com en el sentit més metafòric que aspira a "provocar la realització de quelcom que existia potencialment". Però, cal també que hi hagi esforç, investigadors i recursos. Esforç, investigadors i recursos aplegats, en aquest cas, sota la bandera d'EduCatalyst.

EduCatalyst sorgeix com la branca de recerca dins del projecte global Escola Nova 21, i vol aplegar i promoure la generació d'evidències sobre l'aprenentatge, accelerar l'impacte de la recerca sobre l'educació. Tot plegat amb un objectiu clar: garantir que tothom pugui gaudir d'un aprenentatge rellevant i amb sentit.

Allò cabdal no és parlar de Primària Secundària o d'Universitat, sinó, si comptem amb evidència científica suficient que ens permeti identificar una pràctica docent com un mètode prou valuós per a ser difós a tot el sistema educatiu: des de l'escola bressol fins la Universitat. Em sembla que tots els presents compartim la preocupació pel futur de la nostra educació i la nostra cultura.

«Si hi ha algun element decisiu, algun element que puguem considerar sense ambigüitats com *una eina d'estat*, és sens dubte aquest: la nostra educació i la nostra cultura.»

I els mestres —tant els premiats avui com els que demà sereu a totes les aules catalanes— en són —en sou!— un valor essencial. I, és davant d'aquesta evidència, i d'evidències com les reconegudes pels Baldiri Reixac, que des de la UOC aspirem esdevenir la baula necessària entre escoles i instituts, compromesos amb la millora educativa. Compromesos amb la transformació de l'educació. Els vostres estudiants, seran els nostres estudiants, d'aquí 4 – 10 anys. Característiques presents de forma brillant en el projecte que han impulsat, des de l'Institut Illa de Rodes de Roses, els professors Francesc Nadal i Jenny Triviño, reconeguts amb el premi a l'experiència docent innovadora dels Baldiri Reixac d'enguany, amb la col·laboració de la UOC.

Aquest compromís amb la transformació de l'educació, no es tracta d'una característica sobrevinguda.

«Des de la creació de la UOC, la nostra missió ha estat precisament aquesta: acostar el coneixement a tota la població per sobre de fronteres geogràfiques, socials, de gènere o de qualsevol altra condició.»

Probablement som la universitat més inclusiva i menys elitista, elitista en el sentit d'accessibilitat al llarg de la vida. Molts Estats disposen d'Universitats públiques a distància, precisament per complir amb aquesta missió d'equitat, de inclusivitat i d'accessibilitat. Catalunya és probablement l'únic país sense Estat que ha garantit aquest dret als seus ciutadans. El Govern de la Generalitat, ara fa 21 anys, va identificar la necessitat i va saber donar-li resposta des de la innovació pedagògica i la tecnologia, amb la creació de la UOC.

Avui la tecnologia s'ha generalitzat i les necessitats han canviat, però la UOC també ha evolucionat per seguir formant part de la solució. Perquè la nostra missió manté una vigència inalterable: acostar el coneixement al màxim de població possible.

No podem oblidar la nostra missió i convertir-nos en ignorants d'allà on venim. No podem permetre'ns ser sotmesos a la tirania de la ignorància perquè, com va escriure l'humanista valencià Joan-Lluís Vives, aquesta és "la més dura i llòbrega de les esclavituds".

«O com diu un autor més modern com Carl Sagan: *la misèria humana no acostuma a ser deguda tant a l'estupidesa com a la ignorància, particularment la ignorància sobre nosaltres mateixos.*»

Doncs bé, els premis Baldiri Reixac, busquen precisament encoratjar i fomentar les bones pràctiques, donar-les a conèixer, posar en comú les nostres potencialitats... fins i tot quan alguns s'entesten a desconèixer-les, o fins i tot ignorar-les.

Fer-ne difusió és un acte de justícia i reconeixement, però sobretot és el camí per multiplicar aquest poder transformador. (Quants cops he pronunciat aquesta paraula en els últims minuts? 5)

Si Ramon Llull s'autoqualificava com a "mestre de la diferència", per la seva voluntat de construir una societat integradora de la diversitat; nosaltres ens conformem amb ser part dels que volen marcar la diferència, dels que creuen –dels que creiem– en la capacitat transformadora de l'educació i la cultura.

Moltes gràcies.

Josep A. Planell